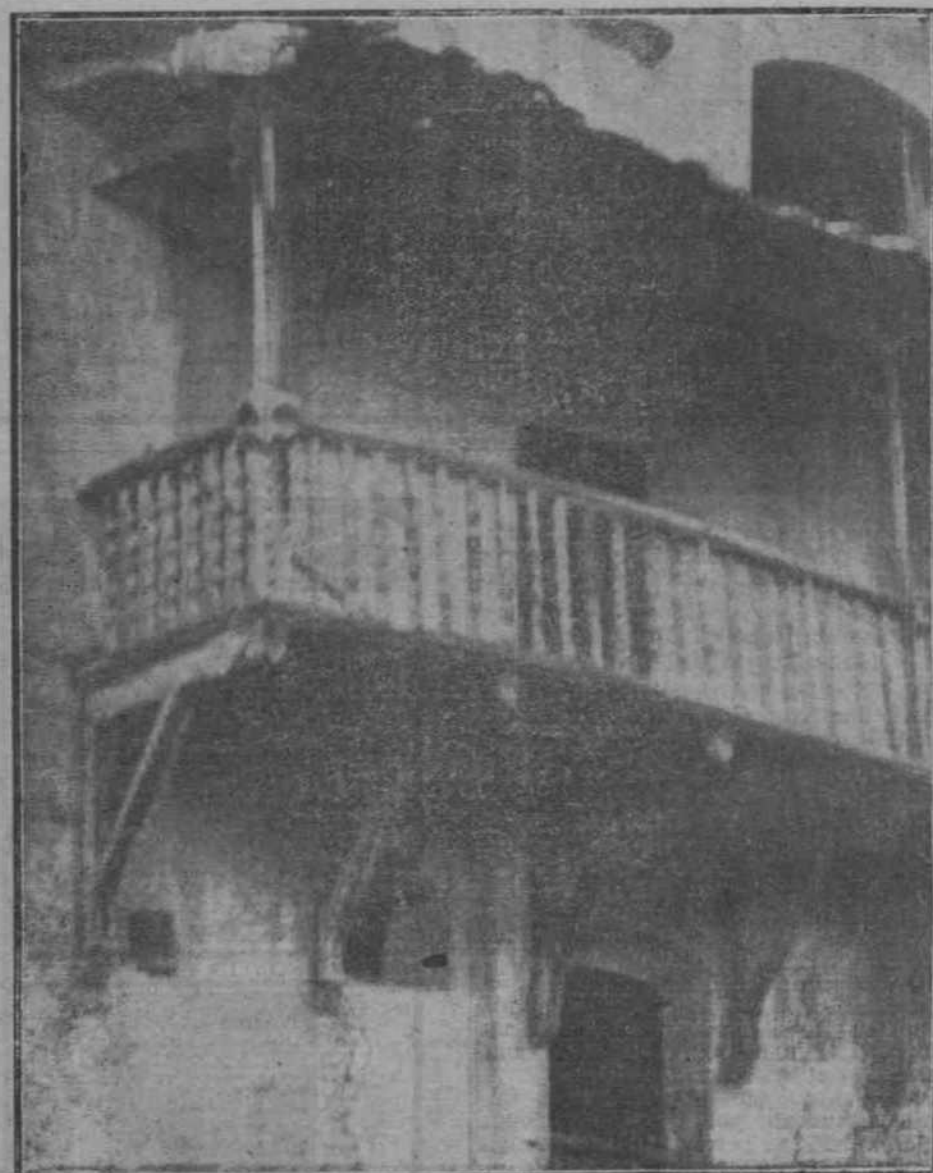

Pàgina Artística de LA VEU

Excavacions y troballes.- Art antich y modern.- Pedagogia artística.- Museus y Coleccions.- Art nacional y extranger.- Curiositats barcelonines.- Ressenya de conferencies.- Exposicions locals y forasteres.- Llibres y Escoles. Noticies de concursos y de tot lo que pugui interessar als artistes y als industrials d'art

151

L'Obra de l'Art Popular

Balcons d'una casa a la plaça de Lloret

Lletra den Flama a un jovincel amich qui va a Llotja y pinta notes de color els diumenges

Amich estimat: Ara que es començar el temps d'empendre estudis, y que has començada la teua feina d'estudiant acudint a les classes de Llotja, permet que'teu amich Flama vingui avuy desde aquestes columnes a parlar-te de coses que molt temps ha tenia per dir-te y que avuy te dirà ab tot l'amor y grandesa que mereixen els teus anys y els teus entusiasmes.

Y cal que te les digui perquè ben vovint no'ns donem compte de que assistim a fets molt transcendents per nosaltres mateixos. Cridats per una veu interna, ens sentim artistes. No sabem com anem a Llotja, dibuixem, estudiem, guanyem bosses, y en els tràfecs de aquests anys primera molt poques vegades ens adonem de que en el fons de nosaltres hi ha una vida humana que reclama pel seu cantó un consens, una organització cuidadosa. Es quan la realitat truca a la porta del palau de les nostres més cares il·lusions que sentim tota l'agor del desengany, y es en aquest moment precis quan se fa la cria entre'ls homes y els hèroes, entre'ls qui per davant de tot hi posem el problema humà y els qui hi po-

seu el problema artístich, que, en aquests cas, necessàriament pren caràcters de inhumà.

Jo no sé, estimat amich meu, si has ben entès el valor d'aquest problema tan fonamental interessant, però m'entendràs si't dich que es cosa de tots sabuda, que l'Art y la Realitat son dues coses desunides en l'actual moment de la nostra vida, y son desunides perquè jo entenc que ni del art ne tenim un ben cabal concepte, com no'tenim tampoch de la realitat.

Respecte al Art, pensem que es alguna cosa deslligada de la vida, lluny dels interessos humans, fora de tota subjecció social. De la realitat ne pensem que es una cosa dura y aixuta, grisa y plena de tristesses; y aixis, empenso per la tradició viciuista, disgregadora del humà equilibri, anem asecant l'Art vers unes cabdiques regions de falsa divinitat, abandonant en la nostra trajectòria el veritable lloch que'ns pertoca com a homes y com artistes.

Si jo't preguntés: ¿Què es la Belleza? Acàs barbotejant provaries de contestarme a base dels conceptes den Manjarrés, y fins y tot, pera millor expres-

sarte, dibuixaries una silueta femenina, vaga, sense humanitat concreta, entremesa en qualque alegoria acadèmica. Fruita híbrida dels romàntichs ensomnis, no la podem ben explicar, perquè ella s'allunya de tota lògica humana; y ayl que en la lògica hi ha el fonament de tota bellesa, la base de tota perfecció, la positiva y palpable materia d'ordenació, d'hont arrenca la bellesa veritable.

Per un fatal error de les generacions del vuitcent, portem a sobre'l clàstich de viure. En comptes de trobar goig y alegria en la nostra quotidiana y usual existència, ens alimentem d'esperances y d'il·lusions; caminem pels camins de la terra com si hi fóssim forasters, per que creyem que més amunt hi ha la Belleza que'ns crida a coses més altes que les que'ns volten, imaginant nos la possible entrada en un reyalme espiritual hont no caldrà menjar el pa de la fadiga, ni esponjar el ralum del nostre esforç pera beure'l vi d'aquell conyit.

Hem après a trobar un goig de si-baria en l'isolament y la soletat. El nostre millor goig es ara fugir dels homes y pintar, o esculpir. Solament al acabar l'obra's la enseneyem, y davant la seva natural indiferència ens queixem del país, de la falta de protecció als artistes, de la manca d'amor al art, de la ignorancia de les gentes y ridiculitzem ab mots plens de fel y de tristesa els bons burgesos que al el seu treball constant y pacífic donen la vida a les ciutats y als pobles.

Y en aquest moment en que al deixar l'adolescència entrem a la joventut, en aquest moment en que les necessitats de la nostra vida humana, truquen a la porta del Palau de les nostres il·lusions, hem de que'ns partien les nostres forces en dues bandes: la dels homes y la dels hèroes. La dels hèroes es aquella sovint encesa per una incomprensia que repunta a tot; fins les més cares y dolces coses de la vida li son privades: l'amor, les joies, les comoditats y confortadors de la vida familiar, l'alegria del dever, la fortalesa de les contrarietats, son coses de massa luxe per un artista que, aforat al goig del seu treball, quan en les alures tristes del seu taller gira els ulls al seu voltant, hi troba sols la soletat que vetlla el seu desvari, y els aspectes muls y sense entranya de les seves creacions per tota companyia.

Y els homes, aquells de vosaltres qui desenganyats miren les negrures del pover, aquells qui de cop y volta, espantats, renuncieu a les vostres il·lusions y apagueu dins de vosaltres la força creadora que Deu vos ha donada, cal dirho, no fets pas feina millor que la d'aquests hèroes inútils, perquè falseu com ells a la vostra integritat humana, y aptes pera l'art, passen la vida treballant sense goig ni alegria en tasques que contradueixen la vostra manera de ser; castigantvos constantment, alimentant a cada contrarietat la recança d'haver deixat el contorn de les belles coses, pera'l qual y sols pera'l qual us sentieu cridats.

Aquesta es, amich, la tragedia social que presenciem, aquest es el drama punyent y dolorós a que assistim, aquesta es l'escena sangnanta entre dues forces essencialment humanes y unides, que hem atiat com a cretins furiosos l'una contra l'altra.

Miren, per un moment, estimat amich meu, l'espectacle d'aquestes dues joventuts: l'una entregada a totes les independencies filles de la manca de tots els goigs humans que neixen del dever, com a natural compensació seva. En ella s'hi crea aquest tipu repugnant del bohemí, qui, per únic tresor de sa vida, té l'impudor de la miseria; l'home qui ha d'apagar la sed d'amor en la disbauxa, aquell qui destrueix els millors sentiments pera que no li fassin nosa, y a tota a poch ya arruinant la seva propia humanitat que'l destrueix, creyent que sense ella podrà lliurement fer el seu art.

Mancat del home, que es origen y causa de l'art, perquè l'art es en nosaltres y no a l'exterior, perquè'l portem a dins y no es en les coses, perquè es subjectiu y no es objectiu, el seu treball no té humanament cap valor, els demés homes poden passar-se'n perfectament, car el centre de tot l'interès humà radica en la nostra propia naturalesa, y per això l'art es la revelació de la nostra naturalesa.

Y al costat d'aquest cas, que es la fruita agra d'un heroisme desplaçat y inútil, trobem aquell del qui, més coqui que prudent, més cobard que mesurador, s'espanta y renuncia. Ell deixarà la escola y els seus estudis, les seves il·lusions y les seves qualitats, y se tancarà dins les vidrieries de un comerç, y arrossegant la tristesa y la disconformitat de tota una vida al costat dels joves comerciants que, amorosos del seu ofici, treballaran afegament trobant la joia en els seus devers.

Tú bé sabs prou, estimat amich meu, com aquest cas se dona ben sovint. Els pares no poden sostenir la càrrega

ga dels estudis, necessiten els guinyos del noy. Sota veu, en la intimitat domèstica, els esposos parlen de que'l fill cal que guanyi. La vida es aixis, y aquesta llei del dever, plena de totes les alegries, escola de totes les fortituts, deveu durar, amarga, destructora d'un poverir brillant, potser, y el pare, ab el dol al cor y les llàgrimes als ulls, com Abraham, porta al seu fill al sacrifici, mentres les desventures van teixint, com a Parques concordes ab els seus vels ombrios, la xarxa de les tristesses, dins la qual restarà una joventut alicaçada, com el voltor dins de la gabià.

Ja sabs prou, amich, que tot això que acabo de dirte, no es pas un entreniment literari, sinó una molt fonda y sovint dura realitat. Fins en els casos de fortuna, hont el jove estudiant disfruta del descans d'una posició econòmica paternal ben folgada, el problema se deixa sentir; si no ab la cantellada aspresa dels altres casos, ell, no obstant, fa la seva aparició baix un aspecte de conducta moral que pot concretarse en la màxima americana que diu: «El no guanyarse la vida, es una immoralitat».

Certament, per crua y rectilínia que sembli la creencia d'aquesta dita, convé que no la desatenguem, ni que excusim com a homes el seu incumpliment, atribuintlo a causes com la de l'incultura social que no aprecia y paga els nostres productes. Tampoch deu valdre'ns, pera encarnar ab la duresa aparent d'aquesta llei humana, el fet d'ésser nosaltres uns esforçats treballadors; les nostres condicions d'activitat essent molt bones y lloables, per causa del llur descaçament, no perdonen tampoch la falta que cometem ab nosaltres mateixos al convertirnos de joves en pesada càrrega familiar, y d'homes en contemplatius miseriosos.

Compendràs perfectament la justícia y la real necessitat d'aquesta sentència, que Deu posà en boca del Angel, al llençar a Adam y Eva del Paradís, si poses atenció en la enumeració precisa dels greus mals que'l seu incumpliment reporta, car ja hem dit que d'aquest estat de la bohemia, posada de moda per la sentimental cursileria de Mürger, ne perven la destrucció de la millor del home, el veritable engranament de la vida essencial y virtuosa d'ell, l'Amor y el Deber, dues fonts de joia y de perfecció humana que tenen, ab tot y la seva elevada categoria moral, les seves bases en lo més rudimentari de la vida practica.

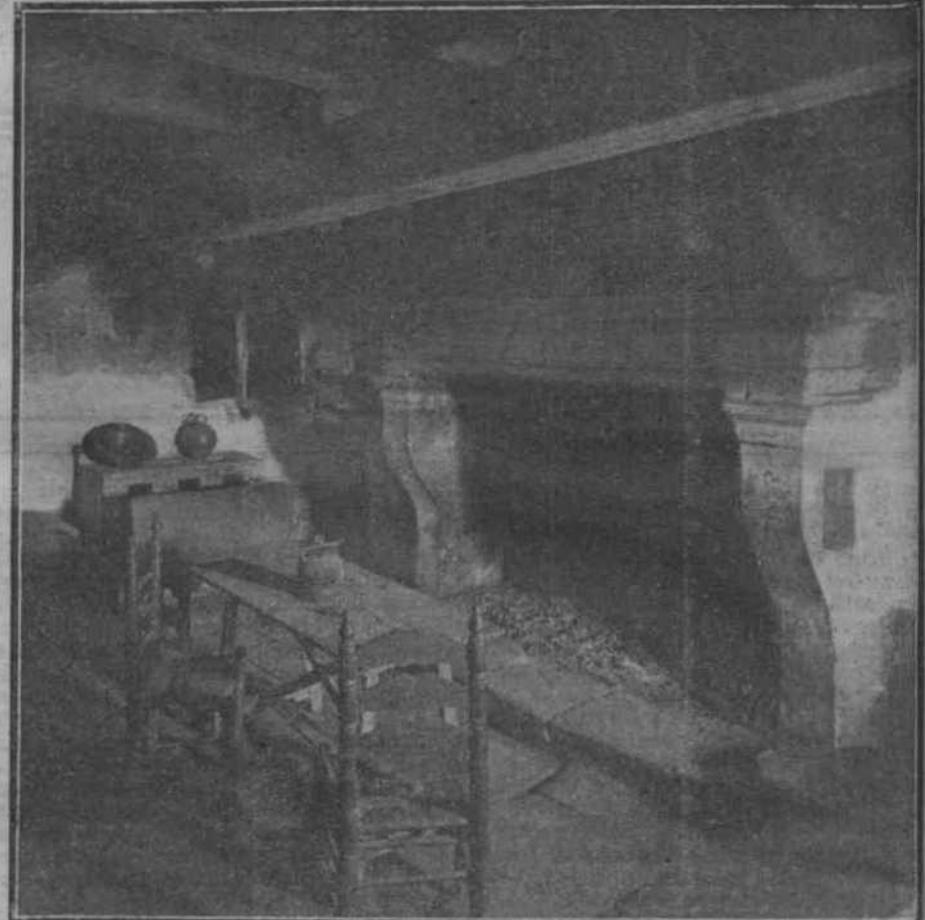
L'Amor, es escola de totes les perfeccions y origen de tots els alegres devers de la vida. Qui l'enterrí diu de ell per la causa de l'Art, destrueix lo millor de la seva humanitat; y ab ella lo millor del seu art, car l'art ja hem dit que no era una cosa externa al home, sinó un producte més elevat, més perfecte, com més perfecte y més completa sia la seva humanitat. Y no obstant, quante dels seus amichs y acas té mateix haureu aturat el brollar magnífic dels vostres sentiments! Quantes vegades, després de mirar els ulls lluminosos d'una noya, us heu girat de cara a l'avenir, y davant l'ombra, heu aturat la canço que us venia a flor de llabi! Quantes vegades en el fons del vostre esperit heu deixat tornar en ruines la torre d'or d'un sentiment alçada per la Gracia de Deu! Quantes vegades la flor s'ha desfullat sense donar fruit, y heu deixat caure en el fons de vosaltres mateixos els petals desmayats, que, mancats de la savia de la branca, han tornat germe de corrupció y de malura.

Per això entenc que'l primordial dever de tots nosaltres, es no renunciar a res de lo que la vida dona al home, tan dels seus goigs deu escorrons camp vedat; però tampoch devem defugir cap dever si volem la completa formació de la nostra humanitat, car el goig y el dever son dues coses profundament unides, germe y floració d'una de l'altra, de tal manera que no pot pas dirse ab precisió absoluta si el goig surt del dever, o el dever surt del goig.

Proposat aixis, el problema de la nostra vida, donchs, sembla per ara sense solució, car si'ls fonamentals principis de la perfecció humana, que hem decidit com a precisa pera la existencia de l'Art, son el Goig y el Dever, y aixeixos tenen, a pesar de la seva alta categoria moral, com ja hem dit, la seva base en els més humils principis de la vida usual, y hem dit també que la vida usual y l'art, enen dites coses que no s'avenen en l'actual moment social, es precis convenir, abans de passar més enllà, que'l problema està actualment en tan difícil plantejament de solució com poguem presentar, y que pera resoldre'l particularment, o individualment, sense analitzar les seves causes, no tenim més remey que anar a la ventura, aprofitant les ocasions que les molt variades circumstancies de la vida ens deixin obertes.

Mes això, estimat amich, no soluciona res. L'entregarse en els braços de la

L'Obra de l'Art Popular

La llar de foch a l'hermita del Miracle de Solsona

casualitat no es pas bon sistema pera esmenar la nostra vida. Cal que dins de la possibilitat humana tinguem el goig de nosaltres mateixos a la nostra mà, y això sols podrem lograrlo, analitzant el fonament del nostre problema, l'ós, diguem-ne, de la qüestió, desbrantant de tota la serie de revestiments que'l desfiguren, fins d'aquells revestiments gloriosos que no devem dubtar, poch ni molt, en rebutjar, si els constitueixen un destorb pera'l desenvollop y l'íntegra rehabilitació de la nostra vida de homes, car hem de tenir ara y sempre ben present, que sols allí hont pot afumarse que hi ha tot un home, es possible la creació d'una obra d'art en el sentit més elevat pur y complet de la paraula.

Mes, sorosament la vida general de les coses y dels homes, tal com se'ns presenta en la seva essencia, no es pas complicada ni difícil. Lo que passa, es que sovint desfigurem els fets, els compliquem, y ens installem de la nostra superioritat, a títol de civilització y refinament, ens desviem dels seus lògics y normalissims reglaments.

Y això es lo que en realitat ha escodrigut en lo que al art se refereix. Dotats d'un major bon sentit, les altres coses de la vida no s'han pas mogudes de la realitat, entant que l'art, imbuït per totes les superficialitats del Renixement, ha abandonat aquesta dolça y bella realitat d'aquí baix, elevante en un reyalme sense bases sòlides, que com més s'es enlairat, més difícilosa ha fet la supervivencia dels seus ciutadans entre'ls homes de la terra.

Certament, no devem donchs oblidar que no tot lo que en la historia del art hem après a conèixer com a fets gloriosos, son efectiuament fets gloriosos. Al meu modest entendre sols devem considerar tals, deixant apart el seu valor intrínsec y judicant les coses desde'l punt de vista humà, (car homes som y com a homes devem viure) aquells que van, no dirigits a sustreure l'home de la seva vida usual y transportarlo a les altes regions de la Belleza, sinó aquells que van directament a embellir aquesta vida usual.

Desgraciadament ha sigut doctrina es-

campada en els tractats d'estètica del segle XVIII y bona part del XIX, aquesta de que'ls fins de l'art son els d'elevar l'home per damunt de les miseries de la vida. ¡Oh trista eficacia la d'aquell art! car jo m'imagino la tristesa ab el l'home, al devallar de les altures hont l'Art l'havia transportat, empendrà a nou les tasques humils y quotidianes. Es per això que ún se pregunta si seria molt millor que l'Art, en comptes d'aixecar l'home per damunt de les miseries de la vida, pera deixar-li l'altre al cap d'una estona, se dedicés a que aquestes miseries divinguessin belleses, aquestes necessitats tornessin gracies aquest usual pesant tornó motiu de la vida, car es en aquestes miseries, en aquestes necessitats, en aquest usual y fora d'ells, que l'home per llei de la natura deu viure.

Perque, estimat amich meu, segons aquest concepte de la estètica viciuista tan escampat entre nosaltres, resulta que tots aquests esforços que, pera estudiar totes aquestes privacions, aquest cumuli de renuncies que presentem al dedicarse a les arts, no'ns co'ndueix al capdevall a més altura que la que pugui tenir un apotecari preparat de narcòtics y morfines, destinats a apartar als homes, per uns moments, de les miseries d'aquesta vida. S gons aquest principi, el nostre dever sera complet quan haguem distret a força gent de compliment de les seves obligacions: tota la major gloria que a n'aquests temps un obra d'art podria alcançar, seria la de fer més greu y més intensa aquesta acció de desordre.

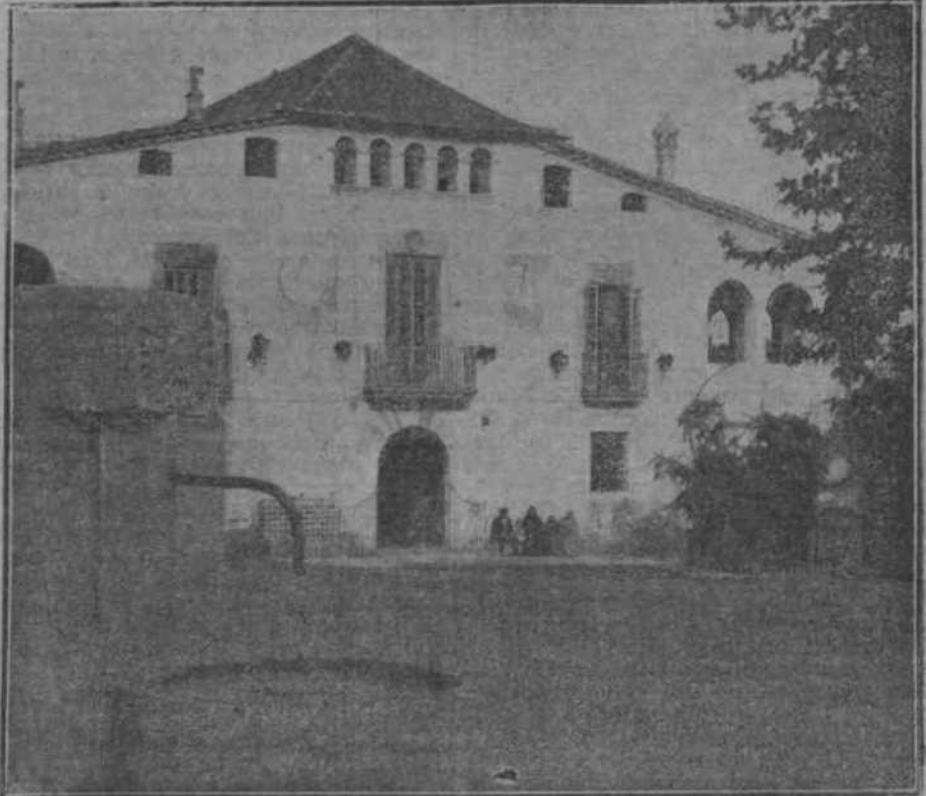
Y que no's digui per atenuar la rigidesa d'aquest principi, que aquesta evasió dels homes es pera les hores lleure, perquè aleshores la ridícula vida d'art per floc al error: car seria poc cert cosa ben graciosa que'ls obrers, els comerciants, els banquers y els nobles, al sortir de llurs fabricques y de patxos, se n'anessin al Museu pera traslladar-se a n'aquelles regions ideals de que'ls tractats ens parlen, convertint l'art en cosa d'esplay y diversió honesta: una mena de tobogan espiritual, com aquell esolaz y honesto entreteniment que motivava, no fa molts dies, el trasllat d'un quadre de Goya desde'l ministeri

L'Obra de l'Art Popular

Un dels Pilars de fusta de la Casa del Botxí a la Seu d'Urgell

L'Obra de l'Art Popular

La Masia Góel a Santa Coloma de Cervelló

L'Obra de l'Art Popular

Capitell y escassa, en una casa del carrer Major de la Seu d'Urgell

DESPATX: PASSEIG DE GRACIA, 27 CASA FUNDADA EN 1852

Aquesta casa no ha traslladat el seu despatx; segueix en el carrer de la Ciutat, número 9

capderiu i el daurador, el brodador y
ceramista, la puntaire i el fuster, tou
anaven donant, ab el seu treball i el seu
art, aquests tresors que s'amaguen sota
les voltes ombres de les nostres ca
tedrals, aquestes gracies que eren com
una única de gloria damunt del cos de
la nostra Nació, per la qual se'ns revela
la seva essencia i de la qual no per
venia la seva alta dignitat de poble culte.

Apart d'aquestes regles que deuen tenir en compte els comunicants i que

uma nostra estimada ciutat.

¿Se la imagina, amich Martorell, l'assrosa impressió que deu rebre'l foraster devot en coses d'art a sa visita al Museu municipal? ¿Què pensarà al trobar-se en aquella gran plaça, ex-plaça podriem dir-ne, que en Bloch de serne l'avant-sala, la preparació pera entrar a fruir les coses que tan directament parlen al es-

Davant aquests quadres, y en particular el que representa Sant Brú, fou un anàlisi depurat, descrivint ab entusiasme totes ses bel·leses y donant a la seva paraula tot el calor que tenen les

El mateix dia quedarà exposat un quadre al oli del Tomàs Sans.

dispensables obres de reforç per a
guanyar el vell edifici.

Els bons feligresos d'Avreuil, havent
reunit els fonsos necessaris pera con-
servar l'obra, y pera convèncer a l'al-
calde ha sigut precis que presentessin
un papeu a M. Maurici Barrés, qui ha
fet la denuncia, y està disposat a pe-
tar els peus a rotlle an aquest pe-
relvatge, elevat a autoritat democràtica.

TALLERES : Carrer Sarrià, 8.

ANTIGUITATS

Téléfon 2.845

FLAMA.

Exemple en quant a conjunts d'edifici. Y diem això perquè sovint en els clixés usuals, la Masia se sol donar com una nota típica del paisatge. És el cas arquitectònic lo que interessa, y deu ser per tant lo preferent.

Les nostres fotografies deuen ser, abans que tot, documents, y com a tals deuen revelar la major claretat possible, y anar despullades de tot element que distregui l'objecte primordial.

Anant d'agradar.

Armes del Parch convertida, per tlaquesa de tots, en una vergonya per al Museu; com protestarà sempre que tals o semblants profanacions ne sia víctima nostra estimada ciutat.

Se la imagina, amich Martorell, l'asprosa impressió que deu rebre'l foraser devot en coses d'art a sa visita al Museu municipal? ¿Què pensarà al trobar-se en aquella gran plaça, ex-plaça podriem dir-ne, que en lloch de serne l'avant-sala

ingiren, y molt especialment a nen Ribera y Joan de Ribalta, fill del mestre y poeta inspirat; descrigué la major part de les obres d'importancia del gran Ribalta, entre les quals se troba «El Sopar», del Colegi del Patriarca, y l'altar de Porta-Coeli, avuy en el Museu provincial.

Davant d'aquests quadres, y en particular el que representa Sant Brú, fou un anàlisi depurat, descrivint ab entu-

ha donat una prova magnífica de la seva potència artística, i es més de alegrar-nos en aquest cas en que l'obvi-
ve destruïda a presidir un lloch públic
com es la nostra Biblioteca Nacional.

Aiguallorts a Can Parés

Disappe vinent s'inaugurarà a can
Parés una exposició d'algun ors del no-
table artista don Rael Estriany, la qual
promet ésser força interessant.

En breu, dia, quedará descomet un

ter, s'oposava a que restadessin la
glèria parroquial, bell exemplar romà-
nic, i fins y tot a que's fessin
indispensables obres de reforç per
guanyar el vell edifici.

Els bons feligresos d'Avreuil, havien
reunit els fonsos necessaris pera con-
servar l'obra, y pera convèncer a l'al-
calde ha sigut precis que presentessin
jueixa a M. Maurici Barrés, qui ha
fet la denuncia, y està disposat a po-
ner al cas de la llei.

... que en lloch de serne l'avant-sa
preparació pera entrar a fruit l'

L'epopeya oriental

Diagrama o mapa panoràmich del camp de batalla entre'ls exèrcits búlgar i turch als entorns de Lule-Burgas, en la conca del riu Ergene.

La gran batalla de Lule-Burgas ha sigut un cop mortal per la Turquia. En ella va acabar la llegenda de la bravura del seu exèrcit. Els búlgars, a través d'una decisió i ab una empenya aclaparadora. Entre aquests braves hi havia joves reclutes de 17 anys enarxats pel més encòs entusiasme patriòtic. Els turchs se defensaven bé individualment, però aixafats per l'artilleria búlgara, manejada admirablement, hagueren de recular deixant sobre'l camp de batalla casi la meitat dels 100.000 homes que formaven les divisions turques i les tres quartes parts de la seva artilleria.

La retirada, que tingué tot el caràcter d'una fuga pavorosa, s'ha allargat fins a la serrada de muntanyes de Chataltja o siga a la línia exterior de fortificacions de Constantinopla.

Fou un desastre i una retirada sense precedents en la història militar. Les quatre superbes divisions del exèrcit turch que comandava Abdullah-Pachà, fent punys, que se'l considerava el desastre més complet després de Mukden i la desfeta més grandiosa després de la de Sedán.

Un corresponent anglès, desde Chortu, envia detalls esgarrifosos de la batalla.

Abans del mitjà dels búlgars varen treure'ls turchs de Lule-Burgas després d'un gran canonge i un vigorós atac a la bayoneta. Exterminada la quarta divisió turca, els búlgars avançaren cap a l'estació del ferrocarril, situada a cinc quilòmetres de la vila, i allí, durant dues hores, els oposà una resistència desesperada la divisió de cavalleria de Sath-Pachà i Ferid-Pachà, aquest últim serví en l'exèrcit alemany durant molts anys.

Després d'un veritable duel d'artilleria, entre'ls dos exèrcits, aquella immensa massa de cavalleria turca se llençà impetuosament contra'ls búlgars causant momentàniament una perillosa confusió, però en avens fòrten ab una gran secció de metralladores búlgars, davant de les quals hagueren de recular.

Abans del mitjà dels búlgars varen treure'ls turchs de Lule-Burgas després d'un gran canonge i un vigorós atac a la bayoneta. Exterminada la quarta divisió turca, els búlgars avançaren cap a l'estació del ferrocarril, situada a cinc quilòmetres de la vila, i allí, durant dues hores, els oposà una resistència desesperada la divisió de cavalleria de Sath-Pachà i Ferid-Pachà, aquest últim serví en l'exèrcit alemany durant molts anys.

Després d'un veritable duel d'artilleria, entre'ls dos exèrcits, aquella immensa massa de cavalleria turca se llençà impetuosament contra'ls búlgars causant momentàniament una perillosa confusió, però en avens fòrten ab una gran secció de metralladores búlgars, davant de les quals hagueren de recular.

cular els pòchs que no quedaren estesos en el camp.

En aquells moments els búlgars se'rentaren a l'avançada i argumentant la guarnició de Lule-Burgas hagueren de batres en retirada, que s'acabà ab decoració. Sols els que fugiren se salvaren. La vila quedà buida, sols l'ocupaven els morts que omplien els carrers i els camps dels voltants i la vanguardia búlgara.

L'artilleria turca, instalada en un turó del voltant, començà un foc terrible contra aquella vanguardia búlgara, causant li importants pèrdues, però desseguida les bateries búlgars se situaren en posicions dominadores. Tanost fou lograt això, l'avanç dels búlgars fou ràpid. El foc dels canons búlgars era abrusador. Se feya ab una calma perfecta i una precisió maravellosa.

El general en que del exèrcit turch observava el combat desde'l cim d'un puig proper a Sathkui, i pot considerar-se l'efecte que deu causar l'espectacle desolador de sa infanteria demada i sa artilleria, o demoniada, o muda. Els artillers turchs havien acabat les municions, i creuats de brasses o morien del espectacle de la metralla o esperaven morir lluitant cos a cos en un atac a la bayoneta dels búlgars.

La batalla se convertí en un carnatge que s'acabà quan la nit apagà la llum del dia d'aquell camp immens de foc i de mort. A l'exèrcit turch se li acabaren les municions, i en escarames s'escampà, fugint i abandonant els morts i ferits damunt del camp de batalla. En alguna ambulància de la «Mirja-luna Roja» hi havia alguns metges curant molts de ferits. La major part d'aquests moriren de frut sobre'l camp durant la nit.

La retirada durant una hora se realitzà ordenada, però quan les divisions búlgars se concentraren i ab tot llur pes a la matinada caigueren damunt l'exèrcit turch, allavors ja no hi hagueren més d'aquartar; allí no era més que una

massa d'homes que fugia atropellats als uns als altres.

Sathkui fou per tot centre de resistència. Allí els búlgars hi trobaren un gran diò material de canons, fusells i bagages dels turchs.

El turch, vençut en les operacions de la línia Viza-Lule-Burgas, seguren batentes en retirada, repregant-se en dues columnes de front, passant per Chortu (quarter general turch), i un punt del oest de Sath. La columna nord s'esforçà a una posició indicada per una línia Sarai-Istranja; la columna del sud sobre Chataltja, al objecte de provar una darrera resistència, apoyada en la línia exterior de fortificacions de Constantinopla.

Mercès a l'ajuda de dues divisions turches, arribades a l'oest de Istranja i a Cherkesskoi, les tropes turches que desordenadament fugiren del camp de batalla de Lule-Burgas, pogueren allí concentrar-se en part. Malgrat totes les consideracions, es molt d'úps que una forta proporció del exèrcit turch pugui arribar-se darrera la línia exterior de fortificacions de Chataltja.

Una divisió búlgara se precipità a tallar la retirada dels turchs per medi de columnes volants, que desde Sarai se llençaren en direcció a Istranja i Karajaja. La marxa d'aquestes columnes se retardà pels combats que hi hagueren als boscos del sud-est de Viza, però després de vençudes les forces turches d'aquell indret, el moment invasió búlgar se va fer vigorosament. Durant el combat de Lule-Burgas, una divisió sense direcció fou rebujada cap al sud i amiquada. La via ferria fou trencada en varis punts, entre Chortu i Chataltja, un dels quals sobre'l riu Ege, prop de Cherkesskoi, fou volat.

Durant la retirada, els turchs s'entregaren als més horribles excessos. Tots els pobles cremaven i tots els cristians eren assassinats. Se portaren com a feres.

blichs siguin acabats en la vall del Vardar; quel port sigui resseguit per vies normals, ben construïdes i lligades ab la xarxa serbia i austriaca; i Salònica quedará convertida ab la metròpoli comercial de l'Orient.

Abans de l'aliança de les nacions balcàniques, que tots hem presentat ab veritable sorpresa, búlgars i grecs sempre estaven a punt de barallar-se, disputant-se la possessió de Salònica. No se sab com el tract dels búlgars i el dels helens han solucionat, per lo que en allis els pertocui, aquest tan difícilissim problema. No hi ha dubte que, per llur costat, ells l'hauran deixat solucionat.

Però es ben cert que ells, en llur concepte, no han escoltat a un altre poble que, tant com ells, vol fer arribar sa administració fins a Salònica; ens referim a l'Austria-Hongria. Que en la reorganització de Salònica hi pugui haver lloch per tothom no's ho pensam pas.

Un cop arribats els turchs a Constantinopla, o llençats al altre costat del Bòsfor, búlgars i grecs poden arribar a entendre's per pacificar la Macedonia i assegurar el llure esparidiment de Salònica, però es de creure que may aquest concepte s'entendrà ab l'Austria.

S'està ben convenut arreu de que l'Austria vol arribar fins a Salònica. Donchs sembla natural que l'Austria no permetrà que ningú se instal·li damunt les ruïnes del domini turch. Y es de suposar que, per reglamentar la qüestió balcànica—que caldrà solucio-narla benost—se plantejarà aixís el problema de Salònica pels turchs, o Salònica pels austriacs. Podria, que en aquests, durant alguns anys s'aconteressin ab tenir les vies d'accés al port, ab una ocupació de la conca alta del riu Vardar, però sembla impossible que l'Austria accepti la instal·lació—encara que sigui temporal—de Salònica de una nació intel·ligent i activa com la búlgara.

La nostre entenció del problema més difícil de la qüestió, an bruta i plan-tejada a la diplomàcia, es la ocupació de Salònica. Se podrà trobar una solució acceptable a tots els altres proble-mes de detall: el llure pas dels estres per la Rússia, l'engrandiment de la Bulgària i dels demés aliats, organització de la Macedonia per medi d'un condomini entre slaus i grecs, però la qüestió de Salònica resta ab tota sa gravetat perquè no pot ésser resolta contra les pretensions d'Austria, que esclatà la pau i guerra que tota la Europa voldria evitar.

Durant molt temps, en el segle XIX, l'Austria ha sigut una nació de la Europa central. Però preparar l'arribada de l'alemany a la part alemanya de la Austria, Bismarck i tot els demés estadistes alemanys han conduït a la monarquia dualista envers l'Orient i han fet de l'Austria una nació oriental. Durant els anys d'aquest segle, l'Austria ha estudiat son camí ab recatament i d'una manera molt silenciosa, però ella ha seguit sempre sa marxa constant en aquella direcció.

Ella ha comprès que sense ocasions, y no poguent en endavant ocasions, no li quedava altre recurs que engrugar-se per l'indret d'Orient. Fructuosa de augmentar son poder marítim, ella pot convenir amb el port en que's trobava per sa posició al fons d'un mar tancat, que's italians poden tenir sempre dominat pels canons de ses esquadres, ja formidables. Ella, donchs, vol marxar envers un mar llure, envers l'Orient, y no hi pot arribar més que pel camí de Salònica.

Sota la prosa d'Europa i dubtant de les conseqüències formidables que haurien de seguir contra els imperis actuals (els turchs) de Salònica, ella s'ha contentada durant aquests darrers anys. Però les seues plans semblen ja ben meditats i les paraules dels seus homes de govern sembla que revelen ben llurs propòsits: l'Austria vol anar a Salònica, de gra o per força. Y Austria no sembla pas que pugui contentar-se aquesta ciutat, de tan gran tal importància, puig que's la denominació d'una nació, capaç de fer-la el port que Salònica ha d'ésser aviat o tard.

Al mateix temps no's hem de desentendre de la Salònica d'els dies actuals, dels aconteixements d'ahir i d'avuy. Els exèrcits grecs avien vençudes cap a Salònica. Hi son aprop. No sabem si hi arribaran. Però lo que sembla segur es que no s'hi quedaran per sempre.

Si Salònica ha d'anar a parar a mans d'algun de les nacions aliades, es quai se bé cert que serà per Bulgaria la única nació que, ab l'ajuda d'Europa, pot donar an aquell port tota la grandiositat que li cal.

Mes s'ha de repetir: sembla impossible que l'Austria s'avingui a que Salònica sigui búlgara. Es de creure que posada en exercici son marca quan veient la sort d'aquesta ciutat, ella decidit solament entre les nacions aliades, però felihi entendre son deig formal de conservar un accés directe al mar Egeu.

Es aquí el punt negre de la qüestió. Salònica es, donchs, la ciutat d'Orient que atrau avuy totes les mirades. La seva sort decidirà la pau o la guerra quan se tracti de dibuixar el nou mapa del pobles balcànics.—Joan Legraux, De l'Eclair.

Grecia i Catalunya

El periòdic d'Athènes «Athina», del dia 9/22 d'octubre publica el següent article baix el títol de «Un miting de catalans».

El títol general dels catalans a favor dels helens, y en general dels pobles balcànics, serà certament acollit ab gran emoció en nostre país, que ha 600 anys entaulat estretes relacions ab la Gran Companyia dels Almogàvers, cridada aquí pels francs, que eren allavors els conqueridors de la Grecia.

En aquella època els catalans se distingien per sa fàctica militar y la batalla que lluitaren contra'ls francs en 1311, prop de Cephisso, es un model de la que quedat entre'ls mètodes que els exèrcits apliquen pera batre a llurs adversaris.

L'heroica Gran Companyia d'Almogàvers, després d'algunes aventures per aqueixes terres y d'haverse instal·lat a Athènes, no hi deixà mai records, malgrat lo que'n diu la muga popular que sempre ha estat cruel contra tot lo estranger, entronitzat a Grecia d'una manera o altra.

Desde allavors que's conserva viu a Catalunya'l record de l'expedició dels catalans a Orient, y'n sembla haver sentit a dir que en les velles cançons populars catalanes s'hi esmenta'l nom d'Athènes y de Cephisso, y recorden també els bells oliverars que son comparats als d'Athènes.

Abuy, als voltants de Salònica, tot es desordre y l'un crim segueix al altre. Cap dels que s'aventuren per la conca del riu Vardar està segur de retornar-ne indemne. Y els comerciants que s'arrisquen a viatjar en els vagons del tren de Salònica, a cada moment se venen obligats a saltar les bales que'ls endressen o colles de insurgents que corren pels costats del ferrocarril, o les patrulles dels «soi di sant» gendarmes turchs, enarregats de vetllar per la seguretat dels passatgers.

Com se comprendrà ab lo dit, els actuals moments de Salònica no tenen pas gaire autoritat. Però cal confessar que'l seu pervindre es ple de promeses. Que l'ordre torni, que'ls probals po-

La Reforma de l'Administració local

Les bases del senyor Barroso

«Base dotzena».—Atribuciones de los alcaldes.—Alcaldes delegados.—Conceja les jurados.—Atribuciones de los presidentes de Juntas vecinales y de los de Mancomunidades.

Poques diferències establix aquesta base en les atribuciones de l'alcalde, ab l'actual legislació. L'alcalde segueix tenint el doble caràcter de que de l'administració municipal y de delegat del Govern en el Municipi. Com a tal delegat, dependrà del governador y del ministre de la Governació y podrà ésser privat, total o parcialment, de les funcions delegades, que en cas de resistencia se concediran concretament al jutge municipal o a un dels seus suplents.

En els Municipis de més de 10.000 habitants, el nomenament dels agents armats correspondrà al governador, a proposta de l'alcalde.

En cas d'ineptitud o culpa notoria y concreta en el desempeñu de funcions delegades en un alcalde elegit per l'Ajuntament, se'l podrà privar d'elles per ministeri, a proposta del governador, nomenantse un nou alcalde d'entre'ls regidors, o de fora d'ells en casos excepcionals, pera exercir les funcions delegades ab independencia de les de l'alcalde popular.

Els regidors jurats entendran en el cumpliment de les ordenances y en les reclamacions contra multes municipals. Els alcaldes pedanys y de barri tindran el doble caràcter de que de l'administració municipal y d'auxiliars del alcalde pera la conservació de l'ordre públic. Els presidents de les Juntas de Mancomunitat tindran facultats analògues a les dels presidents de Juntas vecinales.

Exerciran autoritat en els termes o zones respectives, l'alcalde, els tinentes, els regidors jurats y els presidents de les Juntas vecinales.

«Base tretzena».—Funcionamiento de los organismos municipales.—El Ayuntamiento en plé se reunirà ordinariament quatre vegades l'any. Dues d'aquestes reunions se celebraran forçosament del març a maig l'una, y de setembre a novembre l'altra; aquesta para discutir y aprovar els presupuestos, aquella pera aprovació dels comptes. Les altres dues reunions trimestrals se celebraran en la data que l'Ajuntament acordi.

Se celebraran reunions extraordinàries quan l'alcalde les convoqui, les demanant la tercera part dels regidors o ho ordeni el governador, no poguentse tractar més assumptes que aquells que determini la convocatoria. L'assistència farà obligatoria y els acorts se pendran per majoria.

L'assistència a les reunions de la Junta permanent serà obligatoria y no podrà haverhi abstenció de vots.

A les assemblees dels «Municipis oberts» serà precís, pera deliberar en primera convocatoria, l'assistència de la majoria dels veïns que hi tinguin dret. L'Assemblea discutirà, y aprovarà en son cas, els comptes que li presenti l'alcalde ab l'informe de la Junta permanent.

«Base catorzena».—De los secretarios de Ayuntamiento y de los demás empleados municipales.—El nomenament de personal y la separació, corresponden als Ajuntaments en plé, que podrà organitzar les oficines com cregui convenient; es obligatori un secretari, que ho serà de l'Ajuntament, de la Junta permanent y de l'Alcaldia, menys en les poblacions de més de 25.000 habitants, que podrà nomenar-se un secretari de l'alcalde. En les quals presupost no baixi de 100.000 ptes. serà obligatori un comptador.

La lley determinarà les condicions generals y funcions de secretaris y comptadors, de conformitat ab les regles que detalla la base.

L'alcalde y la Junta permanent podran corregir disciplinàriament als secretaris y comptadors. La lley determinarà les facultats de la Junta permanent pera atendre d'una manera interna, entre una y altra reunió trimestral del plé, a la continuïtat y normalitat dels serveis, de vacants en els emplaços municipals.

El secretari y comptadors serán responsables de no advertir la il·legalitat d'acorts que's prenguin.

X. Y. Z.

«Base dotzena».—Atribuciones de los alcaldes.—Alcaldes delegados.—Conceja les jurados.—Atribuciones de los presidentes de Juntas vecinales y de los de Mancomunidades.

Poques diferències establix aquesta base en les atribuciones de l'alcalde, ab l'actual legislació. L'alcalde segueix tenint el doble caràcter de que de l'administració municipal y de delegat del Govern en el Municipi. Com a tal delegat, dependrà del governador y del ministre de la Governació y podrà ésser privat, total o parcialment, de les funcions delegades, que en cas de resistencia se concediran concretament al jutge municipal o a un dels seus suplents.

En els Municipis de més de 10.000 habitants, el nomenament dels agents armats correspondrà al governador, a proposta de l'alcalde.

En cas d'ineptitud o culpa notoria y concreta en el desempeñu de funcions delegades en un alcalde elegit per l'Ajuntament, se'l podrà privar d'elles per ministeri, a proposta del governador, nomenantse un nou alcalde d'entre'ls regidors, o de fora d'ells en casos excepcionals, pera exercir les funcions delegades ab independencia de les de l'alcalde popular.

Els regidors jurats entendran en el cumpliment de les ordenances y en les reclamacions contra multes municipals. Els alcaldes pedanys y de barri tindran el doble caràcter de que de l'administració municipal y d'auxiliars del alcalde pera la conservació de l'ordre públic. Els presidents de les Juntas de Mancomunitat tindran facultats analògues a les dels presidents de Juntas vecinales.

Exerciran autoritat en els termes o zones respectives, l'alcalde, els tinentes, els regidors jurats y els presidents de les Juntas vecinales.

«Base tretzena».—Funcionamiento de los organismos municipales.—El Ayuntamiento en plé se reunirà ordinariament quatre vegades l'any. Dues d'aquestes reunions se celebraran forçosament del març a maig l'una, y de setembre a novembre l'altra; aquesta para discutir y aprovar els presupuestos, aquella pera aprovació dels comptes. Les altres dues reunions trimestrals se celebraran en la data que l'Ajuntament acordi.

Se celebraran reunions extraordinàries quan l'alcalde les convoqui, les demanant la tercera part dels regidors o ho ordeni el governador, no poguentse tractar més assumptes que aquells que determini la convocatoria. L'assistència farà obligatoria y els acorts se pendran per majoria.

L'assistència a les reunions de la Junta permanent serà obligatoria y no podrà haverhi abstenció de vots.

A les assemblees dels «Municipis oberts» serà precís, pera deliberar en primera convocatoria, l'assistència de la majoria dels veïns que hi tinguin dret. L'Assemblea discutirà, y aprovarà en son cas, els comptes que li presenti l'alcalde ab l'informe de la Junta permanent.

«Base catorzena».—De los secretarios de Ayuntamiento y de los demás empleados municipales.—El nomenament de personal y la separació, corresponden als Ajuntaments en plé, que podrà organitzar les oficines com cregui convenient; es obligatori un secretari, que ho serà de l'Ajuntament, de la Junta permanent y de l'Alcaldia, menys en les poblacions de més de 25.000 habitants, que podrà nomenar-se un secretari de l'alcalde. En les quals presupost no baixi de 100.000 ptes. serà obligatori un comptador.

La lley determinarà les condicions generals y funcions de secretaris y comptadors, de conformitat ab les regles que detalla la base.

L'alcalde y la Junta permanent podran corregir disciplinàriament als secretaris y comptadors. La lley determinarà les facultats de la Junta permanent pera atendre d'una manera interna, entre una y altra reunió trimestral del plé, a la continuïtat y normalitat dels serveis, de vacants en els emplaços municipals.

El secretari y comptadors serán responsables de no advertir la il·legalitat d'acorts que's prenguin.

X. Y. Z.

«Base dotzena».—Atribuciones de los alcaldes.—Alcaldes delegados.—Conceja les jurados.—Atribuciones de los presidentes de Juntas vecinales y de los de Mancomunidades.

Poques diferències establix aquesta base en les atribuciones de l'alcalde, ab l'actual legislació. L'alcalde segueix tenint el doble caràcter de que de l'administració municipal y de delegat del Govern en el Municipi. Com a tal delegat, dependrà del governador y del ministre de la Governació y podrà ésser privat, total o parcialment, de les funcions delegades, que en cas de resistencia se concediran concretament al jutge municipal o a un dels seus suplents.

En els Municipis de més de 10.000 habitants, el nomenament dels agents armats correspondrà al governador, a proposta de l'alcalde.

En cas d'ineptitud o culpa notoria y concreta en el desempeñu de funcions delegades en un alcalde elegit per l'Ajuntament, se'l podrà privar d'elles per ministeri, a proposta del governador, nomenantse un nou alcalde d'entre'ls regidors, o de fora d'ells en casos excepcionals, pera exercir les funcions delegades ab independencia de les de l'alcalde popular.

Els regidors jurats entendran en el cumpliment de les ordenances y en les reclamacions contra multes municipals. Els alcaldes pedanys y de barri tindran el doble caràcter de que de l'administració municipal y d'auxiliars del alcalde pera la conservació de l'ordre públic. Els presidents de les Juntas de Mancomunitat tindran facultats analògues a les dels presidents de Juntas vecinales.

Exerciran autoritat en els termes o zones respectives, l'alcalde, els tinentes, els regidors jurats y els presidents de les Juntas vecinales.

«Base tretzena».—Funcionamiento de los organismos municipales.—El Ayuntamiento en plé se reunirà ordinariament quatre vegades l'any. Dues d'aquestes reunions se celebraran forçosament del març a maig l'una, y de setembre a novembre l'altra; aquesta para discutir y aprovar els presupuestos, aquella pera aprovació dels comptes. Les altres dues reunions trimestrals se celebraran en la data que l'Ajuntament acordi.

Se celebraran reunions extraordinàries quan l'alcalde les convoqui, les demanant la tercera part dels regidors o ho ordeni el governador, no poguentse tractar més assumptes que aquells que determini la convocatoria. L'assistència farà obligatoria y els acorts se pendran per majoria.

L'assistència a les reunions de la Junta permanent serà obligatoria y no podrà haverhi abstenció de vots.

A les assemblees dels «Municipis oberts» serà precís, pera deliberar en primera convocatoria, l'assistència de la majoria dels veïns que hi tinguin dret. L'Assemblea discutirà, y aprovarà en son cas, els comptes que li presenti l'alcalde ab l'informe de la Junta permanent.

«Base catorzena».—De los secretarios de Ayuntamiento y de los demás empleados municipales.—El nomenament de personal y la separació, corresponden als Ajuntaments en plé, que podrà organitzar les oficines com cregui convenient; es obligatori un secretari, que ho serà de l'Ajuntament, de la Junta permanent y de l'Alcaldia, menys en les poblacions de més de 25.000 habitants, que podrà nomenar-se un secretari de l'alcalde. En les quals presupost no baixi de 100.000 ptes. serà obligatori un comptador.

La lley determinarà les condicions generals y funcions de secretaris y comptadors, de conformitat ab les regles que detalla la base.

L'alcalde y la Junta permanent podran corregir disciplinàriament als secretaris y comptadors. La lley determinarà les facultats de la Junta permanent pera atendre d'una manera interna, entre una y altra reunió trimestral del plé, a la continuïtat y normalitat dels serveis, de vacants en els emplaços municipals.

El secretari y comptadors serán responsables de no advertir la il·legalitat d'acorts que's prenguin.

X. Y. Z.

«Base dotzena».—Atribuciones de los alcaldes.—Alcaldes delegados.—Conceja les jurados.—Atribuciones de los presidentes de Juntas vecinales y de los de Mancomunidades.

Poques diferències establix aquesta base en les atribuciones de l'alcalde, ab l'actual legislació. L'alcalde segueix tenint el doble caràcter de que de l'administració municipal y de delegat del Govern en el Municipi. Com a tal delegat, dependrà del governador y del ministre de la Governació y podrà ésser privat, total o parcialment, de les funcions delegades, que en cas de resistencia se concediran concretament al jutge municipal o a un dels seus suplents.

En els Municipis de més de 10.000 habitants, el nomenament dels agents armats correspondrà al governador, a proposta de l'alcalde.

En cas d'ineptitud o culpa notoria y concreta en el desempeñu de funcions delegades en un alcalde elegit per l'Ajuntament, se'l podrà privar d'elles per ministeri, a proposta del governador, nomenantse un nou alcalde d'entre'ls regidors, o de fora d'ells en casos excepcionals, pera exercir les funcions delegades ab independencia de les de l'alcalde popular.

Els regidors jurats entendran en el cumpliment de les ordenances y en les reclamacions contra multes municipals. Els alcaldes pedanys y de barri tindran el doble caràcter de que de l'administració municipal y d'auxiliars del alcalde pera la conservació de l'ordre públic. Els presidents de les Juntas de Mancomunitat tindran facultats analògues a les dels presidents de Juntas vecinales.

Exerciran autoritat en els termes o zones respectives, l'alcalde, els tinentes, els regidors jurats y els presidents de les Juntas vecinales.

«Base tretzena».—Funcionamiento de los organismos municipales.—El Ayuntamiento en plé se reunirà ordinariament quatre vegades l'any. Dues d'aquestes reunions se celebraran forçosament del març a maig l'una, y de setembre a novembre l'altra; aquesta para discutir y aprovar els presupuestos, aquella pera aprovació dels comptes. Les altres dues reunions trimestrals se celebraran en la data que l'Ajuntament acordi.

Se celebraran reunions extraordinàries quan l'alcalde les convoqui, les demanant la tercera part dels regidors o ho ordeni el governador, no poguentse tractar més assumptes que aquells que determini la convocatoria. L'assistència farà obligatoria y els acorts se pendran per majoria.

L'assistència a les reunions de la Junta permanent serà obligatoria y no podrà haverhi abstenció de vots.

La guerra d'Orient

El desastre otomà La Cort de Constantinopla se prepara a sortir cap a Brussa El "Reina Regent" a Constantinopla

Gran derrota turca

SITUACIO GENERAL

Els telegrams rebuts fins aquest matí, no senyalen cap canvi important en la situació dels exèrcits en lluita.

Constantinopla espera ser atacada; Adrianopolis segueix debatent-se en l'agònia; Skutari aguantant bombes dels montenegrins; Salónica sent la remor del tropic dels serbis i grecs que s'acosten.

La lluita es ara entre les potències, que no s'entenen, i no ententesen, fan difícil, per no dir impossible, l'intervenció.

Austria, que durant molts anys ha somiat ab obrir pas al lloch del Vardar fins a Salónica, al qual, sobre fer mestressa d'una magnífica via mundial de comerç, li donaria dominis incalculables sobre l'alt mar Egeu i un semi-domini del Mediterrani, veu ara que'l somni s'esvaeix. Serbia, victoriosa, no vol deixar trossejar ni la província de Nova Bazar ni's vilayets poblats per la raça serbia.

Y ara, Serbia se revenja de l'ocupació, per part d'Austria, de la Bosnia i l'Hercegovina, també de raça serbia.

Anglaterra que tenia què's petits Estats Balcànics se fassin forts a les costes del Egeu i li disputin la supremacia marítima, que exerceix des de Malta, intriga per sota mà i procura posar tots els desbarjos que pot al disseny dels Balcans segons la realitat ètica, o sigui, què's pobles de raça balcànica, la Bulgària; els serbis, la Serbia, i els helens, o grecs, la Grècia, al qual hi està—ho sembla al menys—molt conforme Rússia, per afinitat de sang, ja que búlgars i serbis i montenegrins son slaus com els russos.

Y mentres les cancelleries se baten a cops de notes diplomàtiques, els bel·ligerents segueixen lluitant a canons, i es probable que, canó més ben maneja sigui el que, al cap de vall, surti ab la seva.

Llegendes

sobre Constantinopla

Ara què's exèrcits balcànics casis'troben a les portes de Constantinopla i que, seguint una raonable lògica, n'haurien de treure als turcs, però l'ètica, a l'altra banda del Bòforus, no està fora de lloch el recort d'algunes llegendes que, sobre la gran ciutat, ara mesquida de Santa Sofia i la presa de Constantinopla pels cristians, se contan a la capital de Turquia.

En el moment en que Mahomet, montat a cavall, entrà el 29 de maig de 1453 a la al·lavors basilica de Santa Sofia, una capella cristiana celebrant el sant sacrifici de la Missa.

Entre les xisques dels esparverats, els gemecs dels moribonds i espasms del combat, el capellà recollí els vasos sagrats devallà del altar i fugí per una porta que hi havia a la galeria. Els soldats turcs se precipitaren a embestir-lo, però quan arribaren a la porta tots ho esforçaren en va, perquè no hi trobaren la porta, sinó la paret il·lusa i nua, sense cap mena d'obertura.

El dia que la basilica de Santa Sofia torni a obrir-se al culte cristià, la paret s'obrirà altra volta i el capellà misteriós tornarà per acabar la missa començada aquell dia.

Aquesta llegenda es propagada persistentment entre els grecs i demés cristians de l'Orient.

Al mateix temps, entre els turcs se'n conta una altra, i en virtut d'ella hi ha sempre dos grossissims ciris a abdos costats del minbar, els quals estan encosats els dies de grans solennitats religioses.

El dia que aquests ciris s'acabin—diuen els turcs—Constantinopla caurà altra volta en mans dels cristians.

La primera disposició que han adoptat els sacerdots turcs ha sigut renovar aquells ciris per que, per culpa d'ells, no pugui tenir un mal resultat l'actual guerra.

Una altra llegenda corre per Turquia i es que, tant o d'hora, els turcs seran expulsats de Constantinopla i arreu com a l'Àsia, a l'altra banda del Bòforus, i a l'Hercegovina (estret de Dardànies). Administrativament pertany a l'Àsia menor. Té 82 kilòmetres quadrats d'estensió; 3.000 habitants turcs i grecs. El terreny es roquer, poch fèrtil, correnthi el riu llisus. S'hi produeixen oliveres, figueres, vinyes, etc. No té bons ports.

La domina tota una montanya, de casi 2.000 metres d'altitud, nomenada Saece. Fins es la població més important. Els restes de l'antiga Somotràcia son al interior del Nord-Oest, ahont s'hi descobriren les ruïnes d'un temple dòric, i en 1863, la famosa estàtua de la «Victòria» que, malgrat estar tan mullada, es una de les hermeses obres antigues que hi ha al Museu del Louvre.

Aquesta estàtua que estava representada tocant una trompeta, fou originada en 305, abans de J. C., commemorant la victòria naval de J. C. contra Poliorcetes. La base, en forma de proa de galera, s'alça artísticament.

Somotràcia, primer fou coneguda ab el nom de Sanoesia, de Sano, son primer rey; després Leocòcia o Deucania, a causa de la gran alçada de ses montanyes, i, per últim, Sanoes de Tracia.

Fortesquès als pelagius, als peres, als grecs, als romans, tornant en poder dels grecs en 1204, i, per passar a poder dels venecians i després dels genovesos i en 1462 fou conquerida per Mahomet II, quedant en poder dels turcs fins avuy, que ha tornat a poder dels grecs.

Brussa

Es la capital del vilayet de son nom que està situat a l'altra banda del mar de Màrmara, a la Turquia Asiàtica, no molt lluny del gran golf d'Indríz-Liman, qualitat mateix meridial de Constantinopla, de la qual dista 100 kilòmetres en línia recta.

(DE L'AGENCIA HAVAS)

Nota oficiosa

París, 6, 125 matí.—Constantinopla.—Una nota oficiosa diu que la Porta ha fet gestions prop de les potències per obtenir la seva mediació en caminada a la cessació de les hostilitats i la obertura de negociacions de pau.

Afegeix què's epotparlers continuen entre les cancelleries europees.

Baixes grecues

París, 6, 627 matí.—Atenes.—En el combat de Veniza els grecs varen tenir 6 oficials i 154 soldats morts i 33 oficials i 737 soldats ferits.

Els montenegrins

París, 6, 850 matí.—Cetinie.—Els montenegrins han ocupat Alessia i Sant Joan de Medua.

A Monastir

París, 6, 857 matí.—Le Petit Journal.—En un despatx de Berlín, diu què's serbis s'han apoderat de Monastir i que la Cort de Constantinopla prepara la seva sortida cap a Brussa.

Combat important

París, 6, 920 matí.—Sofia.—En la batalla lluitada entre Tchorlu i Sarai, els turcs, després d'una resistència desesperada, han sigut batuts i rebutjats cap a Tchtaldia.

Se diu que les pèrdues que han tingut en aquest combat son superiors a les de la batalla de Lule Burgas.

Grecs i turcs

París, 6, 1025.—Atenes.—El combat entaulat ahir a Anoghi va durar tot el dia, generalisante en tota la línia.

Els turcs han abandonat la línia de Varvar.

L'actitut d'Austria

París, 6, 255 tarda.—Budapest.—Davant de la Delegació hongaresa l'emperador Francisco Joseph ha proclamat la necessitat de no deixar abandonats els interessos austro-hongaresos a l'Orient.

La monarquia—ha dit—està disposada a participar, d'acort ab les seves alades, a l'acció de les potències per al restabliment de la pau.

Els grecs a Tenedos

París, 6, 83 tarda.—Atenes.—La esquadra grega del mar Egeu ha ocupat la illa de Tenedos.

¿Rendició de Monastir?

París, 6, 73 tarda.—Roma.—La Tribuna publica un despatx de Belgrado donant compte de la rendició de Monastir, a les dues d'aquesta tarda.

Bona impresió

París, 6, 720 tarda.—Berlin.—La contestació de M. Poincaré a la darrera gestió de la Porta otomana ha impresió favorablement.

L'avens dels servis

París, 6, 840 nit.—Belgrado.—Els turcs, després de ser batuts prop de Kumanova i Keprulu, han sigut foragats de les posicions que ocupaven entre Keprulu i Prilep.

Els serbis han ocupat Prilep sense gran resistència.

Les pèrdues dels turcs son considerables.

Contratemps dels grecs

París, 6, 1120 nit.—Constantinopla.—Un telegrama oficial afirma que una divisió grega ha sigut dispersada a Sorova i què's grecs han sofert grans pèrdues a la banda de Janina.

El desastre turc

París, 6, 1145 nit.—Sofia.—Se confirma que la gran batalla lluitada a la línia de Sarai a Tchorlu ha acabat en un desastre del exèrcit turc.

Aquest ha quedat completament desfet.

Les pèrdues dels turcs son dobles que les que varen tenir a Lule-Burgas.

Els turcs han fugit en mitg d'un espasme de desordre ab direcció a Tchtaldia, perseguits pels búlgars.

Han caigut presoners 2.000 turcs.

(PER TELEFON)

Novell espanyol a Constantinopla

Madrid, 6, 415 tarda.—El Govern espanyol enviarà un barco de guerra a Constantinopla, encara que no estigui decidit quin ha d'enviar-se.

El «Reina Regente»

Madrid, 7, 1230 matí.—El barco de guerra que va a Constantinopla, a protegir als subdits espanyols, es el «Reina Regente».

S'aprova l'acta de l'anterior.

Prechs y preguntes.—El senyor RODES demana al ministre de la Guerra que s'ampli el plaç per fer efectiva la quota militar de redempció de servey en forma ab objecte de que puguin entrar en ella's individus que estan al estranger i no poguessin ferho a son degut temps.

El ministre de la GUERRA ofereix prorrogar el plaç fins a últim de novembre.

El senyor IGLESIAS (don Pau) denuncia abusos que's comencen ab els obrers miners de Los Picos de Europa.

Després s'ocupa extensament de lo que succeeix en altres mines, per incumpliment de la llei de mines, y de la vaga de Villanueva de les Mines (Sevilla), hont se despendeix als obrers associats.

Denuncia que un oficial de la guardia civil prohibeix als obrers vendre productes del camp pera atendre a la seva subsistencia.

Reprodueix la denuncia que ha formulat en altres ocasions contra'l joch, enun-

merant nombrosos punts hont se juga, alguns, com a Palma de Mallorca, en presència del inspector de policia.

En varis punts de Catalunya sab que se juga.

El marquès de VILLANUEVA Y GELTRÚ.—A Reus me consta que se juga.

El senyor IGLESIAS.—Allí y a altres parts.

Manifesta que està disposat a reproduir en el Parlament totes les denúncies que se li fassin sobre aquest punt y afirma que té cartes en les que se consignen coses veritablement escandaloses, que no té inconvenient en ensenyar al senyor Barroso, al qual excita a que posi mà en aquest punt del joch.

Madrid, 6, 515 tarda.—Els ministres de FOMENT y GOVERNACIO contesten ab les frases de ritual: que s'entendran, que procuraran que les autoritats cumplessin ab el seu dever, etc.

Rectifiquen els senyors IGLESIAS (don Pau) y BARROSO.

El senyor IGLESIAS (D. E.) demana l'expedient d'arrendament de les Salines de Torreviaja.

El ministre d'HISENDA ofereix portarlo.

El senyor PEDREGAL demana l'expedient que va servir de base pera la instal·lació a Madrid del Banc hispano-romà.

El senyor NAVARRO REVERTER també ofereix portarlo.

Ordre del dia.—Continua el debat del presupost de liquidació.

El senyor RODES segueix apoyant el seu vot particular al article primer.

Insisteix en demanar una solució que permeti cumpir el conveni internacional que determina en un plaç fixo la construcció del ferrocarril transpirenenc del Noguera-Pallaresa.

Reprodueix vari's arguments que va exposar ahir sobre la necessitat de consignar una anualitat en el presupost de liquidació pera perllongar la línia desde Lleida a Sor.

Diu què'l carril del Noguera-Pallaresa podrà servir el dia de demà pera comunicar l'Atlàntic ab el Mediterrani y el port de Burdus ab el de Barcelona.

La proxima firma del tractat franco-espanyol y de l'augment de la importancia de aquest ferrocarril.

Compara aquest ab el del Canfranc y el de Ripoll, creyent què'l més útil el del Noguera-Pallaresa y aixís se va reconèixer en el conveni internacional de 1888.

Creu què'l Govern, com complement de la firma del tractat franco-espanyol, deuria afanyarse en acabar la construcció dels ferrocarrils transpirenencs.

Diu que es necessari pera servir als interessos nacionals y als particulars de la província de Lleida acceptar aquest vot particular.

El ministre de FOMENT li contesta.

Expressa'l seu desitg de que la construcció d'aquest ferrocarril no sofregi retràs, però ell ha tingut de ajustar-se a les exigències de la realitat.

Adverteix que alguna cosa s'ha fet ja. El senyor RODES.—Desde què's va publicar la llei Sánchez Guerra vostres no haveu fet res.

El ministre de FOMENT.—Y com no s'ha fet ab la llei Sánchez Guerra?

El senyor RODES.—Perquè tenia altre objecte.

La revisió dels treballs ordenada per la llei Sánchez Guerra se va fer l'any 1910 y desde allavors vostres no heu fet res.

El ministre de FOMENT.—Y lo que s'ha fet de Lleida a Balaguer?

El senyor RODES.—Això estava dins de la llei Sánchez Guerra.

El senyor MACIA.—No haveu fet més que cumpir una llei.

El senyor LLARI.—Y què val això? S'han gastat uns milers de pessetes en una obra que costa molts milions. Aixís resulta què'l diner gastat s'ha esvat per ser esocat.

El ministre de FOMENT.—Per això no han acudit licitadors a la subasta.

Però, com s'han de fer aquestes obres d'infraestructura?

No convé procedir de lleuger, perquè la importancia del assumpte requereix estudi. Aquest matí, sense anar més lluny, el ministre de Hisenda s'ha ocupat d'aquest assumpte, que no li es indiferent al Govern.

Ab l'ausili de tots s'anirà endevant y s'arribarà a la solució desitjada.

El senyor MACIA fa una relació mitg nua de les condicions de les línies, comparant les de Canfranc, Ripoll y Pallaresa, pera deduir les ventajades de la última.

Recorda que M. Delcassé manifestà que la línia del Noguera-Pallaresa tenia la preferència del Govern francès. Després, per convenients polítiques, hi hagué alguna rectificació. Se feu una pregunta al Govern espanyol y aquest posà en primer terme Aix-Ripoll, després el Canfranc y en últim terme el Noguera-Pallaresa.

Creu que s'ha de donar una satisfacció a la província de Lleida, recordant la excitació que en aquesta se produí pera demanar satisfaccions als Govern francès y espanyol.

Demana al ministre de Foment que expressi al Parlament el propiòs del Govern: si ho renuncia a la construcció del Noguera-Pallaresa, deu acceptar el vot particular del senyor RODES.

Afirma que aquest ferrocarril passarà per riques conques mineres y per terres fèrtils y de gran importancia industrial.

Se lamenta de que en vuit anys no s'hagi fet més que lo que feu el senyor Sánchez Guerra.

No li satisfan les vagues paraules del ministre de Foment. No obstant, diu que va a donar una nota optimista a la província de Lleida, y es que si aquest Govern no fa res ho farà'l partit conservador quan vingui al poder.

El senyor LLARI coincideix ab les manifestacions fetes pels senyors RODES y MACIA, demanant també al ministre de Foment una contestació terminant.

S'extén en l'examen dels antecedents del assumpte y li diu al Govern que no té dret a determinades resistències.

El senyor RODES rectifica y diu què'l seu vot particular no obeeix al desitg de fer mèrits davant del seu districte, sinó que es una conseqüència obligada del estat en què's troba l'expedient del Noguera-Pallaresa.

Record l'oferta del ministre de portar dintre del mes de novembre una resolució; però si això no's fa els diputats de Lleida s'avanciaran a la iniciativa del Govern ab una proposició de llei.

Afegeix que li fa vergonya recordar les vegades què'l Govern ha ofert resoldre aquest assumpte a diputats y comissions de Lleida.

Adreça, aques ferrocarril d'Unió o Marques, que s'ocorren d'Espanya es servey militar. Se diu'n cas de què'l correu va an ell per França y sols com a excepció y ab bon temps va alguna vegada'l correu per via espanyola.

Termina insistint en la conveniència

de que s'aprovi el seu vot particular.

El ministre de FOMENT també rectifica.

Comprèn que té rahó el senyor RODES en la part principal dels seus arguments, però ell no es responsable de les males condicions de la Vall d'Aran y altres conques.

Repeteix què'l Consell de ministres s'està ocupant del assumpte del Noguera-Pallaresa y espera què's resolrà aviat. Creu que ab això diu bastant.

Rectifiquen breument els senyors RODES y LLARI.

El senyor MACIA.—Veig que no vol consignar el ministre de Foment en el presupost de liquidació, els sis milions que nosaltres demanem pera'l Noguera-Pallaresa. ¿No diu que aquest presupost es de previsió? Donchs que s'ha consignat els sis milions y si no's fan per administrar les obres, aqué's quedaran sense gastar dits sis milions. Bés pot fer això ahont tants milions passen de matut.

(Rumors).

El PRESIDENT.—Això no es'terme parlamentari.

El senyor MACIA.—Està bé; ho diré d'altra manera.

Insisteix en demanar què's consignin els sis milions en el presupost de liquidació, y si això no's fa que s'atenguin les conseqüències.

El ministre de FOMENT rectifica breument y se rebutja'l vot particular.

S'accepten unes esmenes y se'n rebutjen d'altres al article primer.

El senyor SANCHEZ GUERRA de URZAIZ, davant del temor de que la cosa s'enredri y no pugui parlar avuy, no cedeix el seu dret a fer d's de la paraula.

El senyor URZAIZ consum el primer turno contra l'article primer.

Se refereix als antecedents de la qüestió y aludeix al projecte que fent el senyor Maura de fer un emprèstid de mil milions y a altre del senyor Canalejas de 1.500 milions. Ara's demana autorisació pera emetre 300 milions. En els dos primers casos s'esistí del propòsit.

Pregunta què li diu un Govern al Rey què li demana la firma pera un Decret d'autorització de petició de vari's milions de pessetes. Suposa que li dirà què's milions son precisos pera les necessitats del país y després, si's desistís del emprèstid, què se li diu? Se li deu dir què no fan falta'l milions.

Ara's demana autorisació pera emetre un emprèstid ab l'objecte de pagar determinades obligacions; y cab preguntar: aquestes obligacions, estan pagades o pendents de pagament? (S'espera uns moments).

El ministre d'HISENDA.—Ja li contestaré ben clar, però'l Reglament no permet dir-ho.

El senyor URZAIZ.—En tinc prou ab que S. S. me digui sí o no.

El ministre d'HISENDA.—S. S. pot fer les hipòtesis que vulgui, què'l Govern ja li ha dit clarment lo que hi ha.

El senyor URZAIZ.—Està bé. Examina les relacions que acompanyen el projecte de ley.

La primera relació abarca crèdits per valor de 93 milions, que estan autoritzats per vari's lleis d'aquest any. Jo tinc que suposar que ja estan pagades les atencions a què's refereixen y ab tot se demana al Parlament, previa la venia del Rey, autorisació pera emetre un emprèstid de 300 milions, ab objecte de pagarles. No hi ha precedent semblant.

Se necessita tenir en vista la vocació de demanar crèdits! Per això preguntava jo si se'n havia dit això al Rey.

La segona relació es de sis milions y també estan autoritzats per Decrets de juliol y agost. De manera que també deuen estar pagades les atencions a què's refereixen, ja tenim 99 milions que s'han d'extreure del necessaris pera pagar les obligacions.

La tercera relació conté 60 milions y mitg de pessetes, però fa falta una llei especial pera satisfer els crèdits a què's refereix y per això resulta incófia consignar en aquest projecte.

La quarta relació té sis milions y mitg; la quinta comprèn cinch milions, y d'elles s'ha de dir lo mateix que de les altres.

(Còc se pot dir, essent aixís, que s'ha d'emetre Deute pera pagar aquestes atencions?)

Resulta què's consignen unes atencions que son objecte de crèdits extraordinaris o que han de figurar en presupostos ordinaris. No hi ha, per lo tant, urgència en aprovar aquest presupost de liquidació.

En la relació de 72 milions hi figura una partida per al moblert de la casa de Correus y Telègrafs que s'està construint, y encara no s'ha aprovat el crèdit pera terminar la construcció.

Examina l'estat de la Hisenda espanyola desde 1900 fins a 1911, y diu que segons els dats del Tribunal de Comptes y de la Intervenció general, s'han recaudat 620 milions, més que s'han pagat.

No se sembla què'l presupost que ara's discutint, més que una liquidació de comptes, se pot anomenar una liquidació d'embarbussers oficials? (Rumors).

Diu si lo que ocorre no serà un símptoma de que ja està vella la conjunció liberal o conservadora democràtica. Si no es malista, serà un vicí lo que té aquesta conjunció.

Resista què's demanen 300 milions pera pagar d'atencions que ja estan pagades y que hi ha necessitat de una llei especial pera pagarles. Es el comble de lo que se li pot proposar al Rey primer, al Parlament després y tot seguit al país.

Aludeix al projecte ferroviari, del que ja—diu—no recorda ningú; però aquest presupost de liquidació es més fonamentat.

Entre'l ministre de FOMENT y l'orador se promou un lleuger diàlech sobre la perspicacia del senyor Urzaiz al vaticinar que no seguirà endavant el projecte ferroviari.

El senyor URZAIZ segueix, recordant que en els últims temps de la monarquia portuguesa també hi hagué pla de projectes al Parlament.

Colpa a la conjunció liberal-conservadora y als republicans, per la seva actitud passiva, de no contribuir a esmenar els errors pels quals s'enfonza el país.

En Silvela, en Canalejas, en Maura, tots han convingut en que fa falta una revolució.

«La va a fer el poble? no té encara la cultura suficient pera això.

«La anem a fer els parlamentaris? Encara no sentim prou escrípols per nostres descorts.

Aixís, donchs, sols pot fer-la la corona, en vista de que tots els que l'assessoren la creuen necessaria.

Acaba dient que si el Rey no fa la revolució, aquesta's farà contra ell. (Rumors y cops de campaneta).

El ministre d'HISENDA li contesta y diu que segons el senyor Urzaiz, tots els senadors y diputats desde dotze anys ensà, tenen la culpa dels mals d'Espanya, menys el que ha fet el que del partit nacional.

Ahont es aquest partit?

Una veu:—A Leganes. (Rialles).

Segueix dient el ministre que ahont ha après el senyor Urzaiz què's Govern no comencen ab el seu dever.

Ho tracta après en 1901 y 1902, en que exercia càrrec de conseller de la Corona?

Segons el senyor Urzaiz, aquest presupost de liquidació es pera pagar lo que ja està pagat.

Les atencions a què ha aludit el senyor Urzaiz se pagaran ab el remonent

de 34 milions que hi havia en el Tresor, però com que això no era prou, hi hagué que acudir al deute surant.

El senyor URZAIZ.—Per lo tant, estan pagades; però què, donchs, ara, se demana autorisació pera pagarles?

El ministre d'HISENDA explica com se va tenir d'apelar al deute surant y avançar la totalitat.

El senyor URZAIZ.—Donchs, diguem-ho clar; el diner es pera pagar al
